

VIEŠOSIOS POLITIKOS IR VADYBOS INSTITUTAS

ES STRUKTŪRINĖS PARAMOS VERTINIMŲ APŽVALGA: REKOMENDACIJOS DĖL 2014-2020 M. ES STRUKTŪRINĖS PARAMOS PANAUDOJIMO

PRISTATYMAS

Pranešimas parengtas FM užsakymu pagal LR finansų ministerijos ir VŠĮ „Europos socialiniai, teisiniai ir ekonominiai projektai“ (ESTEP) ir VŠĮ „Viešosios politikos ir vadybos institutas“ (VPVI) 2010 m. sausio 20 d. paslaugų sutartį Nr. 14P-5 „Europos Sąjungos struktūrinės paramos vertinimas ir vertinimo galimybių stiprinimas Lietuvoje 2009 m.“

Vitalis Nakrošis

2011 m. vasario 22 d.

Turinys

- 2014-2020 m. paramos programavimo kontekstas;
- ES struktūrinės paramos vertinimai, jų apžvalgos ir galima nauda;
- ES struktūrinės paramos vertinimo aktualių išvadų pavyzdžiai;
- ES struktūrinės paramos vertinimo rekomendacijos dėl 2014-2020 m. ES struktūrinės paramos panaudojimo;
- Kas nepasakyta apžvalgoje? Intervencijų logikos ir jos taikymo svarba 2014-2020 m. ES struktūrinės paramos laikotarpiu.

2011.02.21

Kontekstas (1)

- 2014-2020 m. ES struktūrinės paramos programavimas:
 - “Europa 2020”, “Lietuva 2030”, nacionaliniai (regioniniai) pažangos/plėtros prioritetai;
 - ES struktūrinės paramos orientacija į rezultatus;
 - Įgyvendinimo supaprastinimas;
 - Fiskaliniai apribojimai nacionaliniu lygmeniu išlieka aktualūs.

2010.05.06

Kontekstas (2)

- ES struktūrinės paramos vertinimai, jų įrodymai:
 - BPD vertinimų apžvalga, Kokybinis ir kiekybinis pasiektų Lietuvos 2004-2006 m. bendrojo programavimo dokumento tikslų ir uždavinių vertinimas;
 - *Rekomendacijos dėl 2014-2020 m. ES struktūrinės paramos panaudojimo;*
 - Apžvalgos atskirose ES struktūrinės paramos vertinimo ataskaitose, kitos studijos.

2010.05.06

ES paramos vertinimų apžvalgos turinys

- ES struktūrinės paramos vertinimo ataskaitų išvadų ir rekomendacijų apibendrinimas:
 - Išvados ir rekomendacijos dėl socio-ekonominio konteksto;
 - Išvados ir rekomendacijos dėl ES paramos poveikio BVP ir užimtumui;
- Išvados ir rekomendacijos dėl programų turinio:
 - Dėl atitinkamų sektorių;
 - Dėl horizontaliųjų sričių;
- ES paramos administravimo tobulinimas ir supaprastinimas;
- Rekomendacijos dėl paramos tobulinimo 2014-2020 m. laikotarpiu.

2011.02.21

Apžvalgos apribojimai

- Smulkus, vieno metodo vertinimas, pagrįstas antrinių šaltinių apžvalga, o ne stambus meta-vertinimas;
- Mažai vertinimo ataskaitų, kuriose nagrinėjamas 2007-2013 m. veiksmų programų finansuojamų priemonių įgyvendinimas konkrečiose valstybės politikos srityse (kas veikia ar neveikia?);
- Daugiau vertinimo ataskaitų, kuriose nagrinėjamas 2007-2013 m. veiksmų programų administravimas;
- Vertinimo ataskaitose buvo nagrinėjami skirtingi klausimai, taikomi skirtingi metodai, taip pat skiriasi jų rezultatų, išvadų ir rekomendacijų kokybė.

2011.02.21

Apžvalgos išvadų pavyzdžiai (1)

- **Aplinkosauga:**
 - *Problema:* viešinio veiklos nepakankamai derinamos su aplinkosaugos infrastruktūros projektais;
 - *Poreikis:* tobulinti aplinkos informavimo ir švietimo projektų valdymą, projektus stambinant, dalį paramos įgyvendinant planavimo būdu.
- **Sveikatos apsauga:**
 - *Nauda:* pagerėjo sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumas ir kokybės suvokimas dėl investicijų į įrangą bei transporto priemones;
 - *Poreikis:* reikalinga sveikatos priežiūros paslaugų tinklo optimizacija.
- **Švietimas:**
 - *Problema:* investicijos nepakankamai prisideda prie žemesnio išsilavinimo ir kvalifikacijos;
 - *Poreikis:* geriau pasiekti minėtas tikslines grupes, daugiau dėmesio teikti regionams, kurie pasižymi prastesniu kokybiškų švietimo paslaugų prieinamumu.

2011.02.21

Apžvalgos išvadų pavyzdžiai (2)

- **Transportas:**
 - *Problema/nauda:* investicijų nauda buvo skirtinga atskiruose regionuose;
 - *Poreikis:* optimaliau paskirstyti finansinius išteklius vietinei transporto plėtrai pagal santykius rodiklius.
- **Verslo skatinimas/darbuotojų mokymas:**
 - *Problema:* prastas tikslinių grupių pasiekimas, nes darbo jėgos kompetenciją daugiausiai mokomi 25-44 m. amžiaus vadovai ar specialistai su aukštuoju išsilavinimu;
 - *Poreikis:* geriau pasiekti kitas tikslines grupes.
- **Horizontalieji prioritetai:**
 - *Problema:* horizontalieji prioritetai išlieka nepakankamai integruoti į sektorių prioritetų ir priemonių turinį;
 - *Poreikis:* geriau integruoti aktualius poreikius naudojant "kietąsias" (pvz., atitikimo vertinimas) ir "minkštąsias" (vadovai, gairės, mokymai, t.t.) priemones.

2011.02.21

Rekomendacijos (1)

- *Dėl socialinio-ekonominio konteksto:*
 - Didinti lėšų dalį, skirtą konkurencingumui didinti;
 - Daugiau dėmesio esminės infrastruktūros tobulinimui, MTTP vystymui;
 - Taip pat viešųjų paslaugų infrastruktūra ir prieinamumas darnios plėtros srityje.
- *Dėl ES struktūrinės paramos panaudojimo strategijos:*
 - Trys investicinės ašys (ekonominis konkurencingumas, žmogiškieji ištekliai, darni plėtra);
 - Lėšas pagal finansuojamas sritis paskirstyti pagal viešųjų investicijų strategiją ir prognozavimo/analizės rezultatus;
 - Platesnis finansinės inžinerijos priemonių taikymas.

2011.02.21

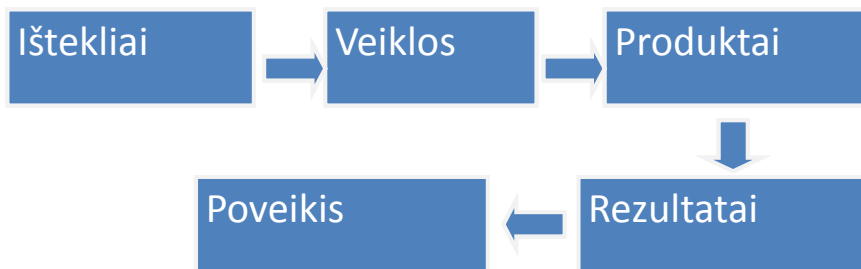
Rekomendacijos (2)

- *Dėl strateginio planavimo:*
 - Didinti strateginių dokumentų kokybę, mažinti dokumentų, specialiai skirtų ES paramai panaudoti, skaičių;
 - Pereiti prie integruoto ES struktūrinės paramos ir kitų valstybės biudžeto lėšų planavimo, derinti iš skirtingų šaltinių finansuojamų projektų atrankos tvarkas ir procedūras;
 - Tobuliant vykdomosios valdžios institucinę sandarą, stiprinti valstybės politikos įgyvendinimo pajėgumus.
- *Dėl stebėsenos rodiklių:*
 - Pagal intervencijų logiką sukurti tinkamas rodiklių sistemas;
 - Didinti stebėsenos informacijos panaudojimą vidiniams poreikiams.

2011.02.21

Intervencijų logika

1. Loginiais modeliais grįstas vertinimas siekia nustatyti priežastinius ryšius tarp išteklių, veiklų, produktų, rezultato ir poveikio;
2. Tai dar vadinama teorija grįstu vertinimu.

2011.02.21

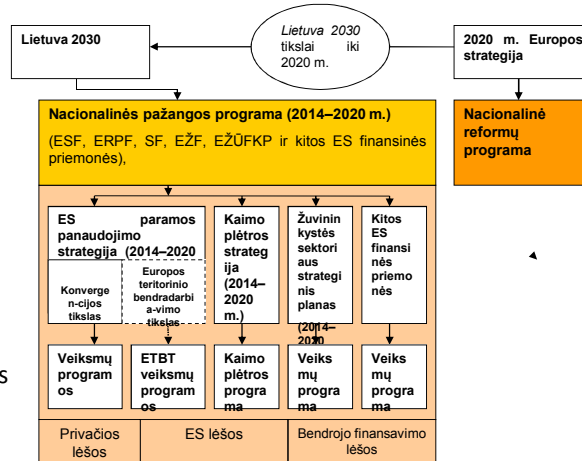
Atsakymai į klausimus: ESF pavyzdys

- Ar efektyvios *aktyvios darbo rinkos priemonės*, atsižvelgiant į pasikeitusią socio-ekonominę aplinką bei nemažėjantį nedarbą?
- Kodėl *investicijos į suaugusiųjų mokymąsi* nedaro poveikio mokymąsi visą gyvenimą lygiui? Gal intervencijos nukreiptos į aukštesnes kvalifikacijos specialistus, o ne mažiausiai besimokančias tikslines grupes, kaip buvo 2004-2006 m. laikotarpiu?
- Kokius administracinius gebėjimus pagerino *investicijos viešojo administravimo srityje* (projektų rengimo, administravimo, viešųjų pirkimų, sutarčių valdymo; informacijos rinkimo, analizės, koncepcijų, strategijų, programų rengimo)?

2011.02.21

Rekomendacijos (1)

- Svarbiau geresnės kokybės veiksmų programos, o ne daug strateginio konteksto dokumentų (Lietuva 2030, Nacionalinės pažangos programa, Nacionalinė reformų programa, ES struktūrinės paramos panaudojimo paramos strategija).

2011.02.21

Rekomendacijos (2)

- Programuojant ir ruošiantis įgyvendinti 2014-2020 m. paramą daugiau dėmesio skirti intervencijų logikai:

- Intervencijų aprašymas tekstu veiksmų programose, kituose dokumentuose (prieduose, aprašuose);
- Kiekvieno prioriteto/priemonės intervencijų paveikslai.

Stebėsenos svarba nagrinėjant, kaip veikia intervencijos, koks jų efektyvumas:

- stebėsenos rodikliai (įskaitant išlaidų efektyvumo rodiklius), atitinkantys intervencijų logiką;
- stebėsenos duomenys;
- duomenų analizė ne tik atsiskaityti EK, bet ir įgyvendinimui tobulinti.

2011.02.21

Rekomendacijos (3)

Vertinimai, kurie patvirtina ar paneigia, kad veikia intervencijų logika:

- Teminiai vertinimai, kurių metu būtų nagrinėjama, kaip veikia vienos ar kitos konkrečios srities intervencijos, koks jų (grynasis) poveikis (įskaitant kontrafaktinę analizę);
- Daugiau vertinimo rezultatų sklaidos vertinimo metu ir jiems pasibaigus ("įtraukiamieji" vertinimai), kad suinteresuotosios grupės sužinotų, kaip veikia atitinkamos intervencijos.

2011.02.21